

Vivat Academia! I.

Beszélgetés Prof. dr. Lakatos Ferenc dékánnal

Amikor a soproni Alma Mater felé utaztam, a készítő interjú kérdéseim gondolkodtam. Egy riport előtt soha nem lehet igazából tudni vajon mi valósul meg abból, amit a szerkesztő előre eltervez, hiszen „kettőn áll a vásár”. Felállva a Dékáni Hivatal karosszékéből és búcsúzóul kezét rázva már tudtam, nem csak interjú készült, hanem emberi hangon beszélgettünk. Beszélgettünk az Erdőmérnöki Kar, az erdőmérnök képzés és az oktatás jelen helyzetéről, Prof. dr. Lakatos Ferencel, a Kar március elején ki-nevezett új dékánjával.

– *Megkerülhetetlenül vetődik fel első kérdésként, hogy a Kar dékánja, hogyan látja a szakma jelen hazai helyzetét?*

– Ezt nem egyszerű eset egy egyetemi oktatónak megítélni. Természetesen van valamennyi rálátásom erre, de azért messze nem olyan mélységű, mint egy gyakorlatban vagy igazgatásban dolgozó kollégának. Csak speciális részeit kapjuk meg az információknak és többségében már akkor, amikor például adott szervezeti, szerkezeti változások lezajlottak. Személy szerint én is érzékelem az utóbbi évek jelentős átalakulásait. Ezek egy részét az állam, mint tulajdonos indukálta az állami erdőgazdálkodók felé. Gondolok itt arra, hogy az erdők közjóléti szerepe sokkal jobban felértékelődött az utóbbi években, mint például az azt megelőző öt-tíz évben. A változások egy részét maguk a gazdálkodók is kezdeményezték. Ilyen a folyamatos erdőborítás kérdése is. Vagy ilyen a gazdálkodási módok bizonyos fokú átalakulása, főleg léptékű változása. Ezen felül a társadalom felől is érezhetően nagyobb a figyelem és nagyobb az elvárás az erdőgazdálkodók irányában.

– *Érzitek ti is itt az egyetemen, hogy az erdész szakma több esetben, és nem csak kommunikációs értelemben, defenzív helyzetbe kerül? Hogy időnként lépéskényszerben vagyunk, akár éppen az általad is említett külső társadalmi elvárások fokozódása miatt?*

– Igen. Bár ez, a dolgok jellegéből fakadóan, erősen felületesen ér el az egyetemig és azon belül is az Erdőmérnöki Karig és az oktatókig. Megmondom őszintén, ebben valószínűleg benne van

az is, hogy a felsőoktatásunk jelenleg azért nem az aranykorát éli. A felsőoktatás egészében is küzdünk problémákkal, és ez alól a Nyugat-magyarországi Egyetem sem mentes. Talán nem is feltétlen a probléma szó a legjobb kifejezés erre, de nem mennek már olyan gördülékenyen a dolgok, mint mondjuk néhány évvel ezelőtt. Sok az olyan mindennapos nehézség, ami az egyetemen dolgozókat is sokkal jobban leterheli, elfoglalja és ez akár bizonyos fokú látókör beszűküléshez is vezethet.

– *Magyarul ez azt jelenti, hogy az Erdőmérnöki Kar manapság egy kicsit jobban fókuszál a saját gondjaira, bajaira?*

– Igen, ez így igaz. De ez nem feltétlenül jó irány. Sőt rossznak is nevezhetem, mivel alapvetően a gondok határozzák meg azt, hogy mivel foglalkozik az ember. És így a fontos célok elérésétől vonják el a szükséges energiákat és időt.

– *Ha már belecseppentünk, akkor adódik a kérdés, hogy jelenleg milyen gondokkal, nehézségekkel küzd a Kar?*

– Lehet, hogy rossz megközelítés, hogy mindig mindent a pénz, az anyagi források oldaláról vizsgálunk, de ebben kérdésben is ez a leglényegesebb. Akár a hazai felsőoktatást elemezzük, ahol jelentősen csökkent a központi támogatások aránya, akár ezt levetítjük a Nyugat-magyarországi Egyetemre, ahol az utóbbi négy évben az állami támogatások mértéke a felére csökkent, vagy levetítjük az Erdőmérnöki Karra, ahol a teljes költségvetés több mint fele, már kutatási pénzekből származik. Hivatalosan mondhatjuk azt, hogy a Karon fokozott mértékű és sikeres kutatási tevékenység zajlik, ami önmagában igaz is. A valósághoz azonban hozzátartozik, hogy gyakorlatilag kutatásból finanszírozzuk az oktatást. Az oktatók bérének jelentős része kutatási projektekből kerül kifizetésre, amiben, mint projekt-munkatársak vesznek részt.

– *Akkor ez azt jelenti, hogy a központi támogatások mértékének csökkenésével párhuzamosan, egy fajta kényszerpályaként, a Kar költségvetésébe kvázi be kell emelni a kutatási pályázati forrásokat is és ezt egyre nagyobb mértékben. Ez a Kar keretein belül működő intézetek mindennapi oktatói, kutatói életében hogyan jelenik meg?*

– Egy adott intézet lehetőségeit alapvetően az határozza meg, hogy miként

tud részt venni kutatási programokban. Pl. egy Matematikai Intézet egy adott kutatási programhoz nehezebben tud csatlakozni, mint egy másik, pragmatikusabb, gyakorlatorientált szaktanszék. A jelenlegi rendszerben az oktatási leterheltségből származtatjuk a kutatási munkából eredő forrásbevonás pénzüsszegét, amit egy adott Intézetnek az éves költségvetésében teljesítenie kell. Ahol az egy oktatóra jutó oktatási leterheltség nagyobb, ott ez az érték annak arányában valamennyivel kisebb. De félreértés ne essék: minden intézetre sok jut! Itt csak az a kérdés, hogy sok vagy nagyon sok. A konkrét összeg sok minden más paramétertől is függ, elég komplex rendszer alapján számítjuk az egyes Intézetekre jutó összegeket.

– *Ha a közeljövőben ez a rendszer tartósan fennmarad, és hosszú távúknak ígérkezik ez a fajta működési kényszer, a megítélésed szerint az oktatás színvonalában ez hogyan fog jelentkezni?*

– Biztosan nem segíti elő az oktatás színvonalának emelkedését. Az is csak a Kar dolgozóinak lelkesedésén, kitartásán múlik majd, hogy a jelenlegi színvonal megmaradjon. Példaként a két végletet említeném. A fiatalok közül nagyon nehéz bárkit is itt tartani. A közelmúltban a doktori címet szerzettek között jó néhányan máshol találtak jobban fizető állást. Ráadásul ezek egy része a nyugati határon kívül van, ami egy újabb jelentős probléma. Sopronnak ez a földrajzi közelség esetenként előnye, de ebben a szituációban inkább hátránya.

A másik vonal a nyugállományba vonulók kérdésköre. Van egy központi elvárás az oktatói létszám csökkentésének irányába, mivel országos szinten csökken a

hallgatói létszám. Így a tavalyi évben jó néhány nyugdíjba vonult kollégának a helyére nem lehetett felvenni senkit sem.

Ez a kettőség hosszú távon borítékolhatóan a minőség rovására fog menni. Hiszen érinti a fiatalokat, akik nem léphetnek előre és nem tudnak belépni a rendszerbe, hiába van meg minden ehhez szükséges minőségi jellemzőjük. Másrészt, pont a legnagyobb tudással rendelkezők esnek ki és pont ezt a tudásukat nehéz pótolni.

– *Ha visszaemlékezem az utóbbi időszak egyetemi béréire, akkor ez jó néhány nagy szaktudású, gyakorlott oktatót, kutatót érintett.*

– A legutolsó három évben ez közel tíz vezető egyetemi oktatót jelentett. Ez nagy szám! Főleg annak a fényében, hogy a Kar oktatóinak létszáma most 74 fő. Hosszú távon ezt nem lehet tartani.

– *Ez a kettős elszívó erő semmiképpen nem ad okot a bizakodásra, inkább lejtőpályának tűnik ebben a tekintetben.*

– Néha úgy érzem, hogy mesterségesen versenyezetik a felsőoktatási intézményeket egymással e téren is és ez nem biztos, hogy ez jó stratégia, mivel nem a minőség előmozdításának irányába hat.

Tipikusan azokat a szakokat vehetjük elő érintett példaként az Erdőmérnöki Karon, ahol nem unikális a képzés. Tehát, más Karokon, más egyetemeken is lehet ilyen végzettséget szerezni. Ha valamit egyszerűbb máshol elvégezni, könnyen lehet, hogy adott hallgató oda fog jelentkezni és nem ide Sopronba. Budapesttől elég messze is vagyunk. Illetve, ha a sikeres végzés elérésének lehetősége nagyobb – mert pl. gyengébb az adott képzési helyszín követelményrendszere, mint a miénk – akkor nem kétséges a leendő hallgató választása.

– *A környezetmérnöki szak például biztosan ezek közé tartozik.*

– Igen, de ugyanide sorolhatóak a vadgazdálkodási mérnöki, vagy a természetvédelmi mérnöki szakok is.

– *Ebből a szempontból, például a fővároshoz jóval közelebbi Szent István Egyetem jelentős konkurencia lehet a jövőben. Ha már nem az. Az erdőmérnöki szak azonban speciálisan csak Sopronhoz kötődik.*

– A szak oktatása szempontjából Sopron talán a legideálisabb helyszínek egyike, de azért nem árt szem előtt tartani, hogy Magyarország keleti feléből ide járni ma már nem kis tehertélt je-

lent. A távolság jelentős korlátozó tényezőként hat. Nagyon eltökéltnek kell lenni ahhoz, hogy valaki abból a régióból ide jelentkezzen.

– *Mi lesz a jövője a fent említett szakoknak, az erdőmérnöki szakon kívül?*

– Jó kérdés. Sokszor szó esik róla, hogy ezeket felülvizsgálják majd és értékelik. De ha talán eddig el is jutnak, a következő lépést senki nem meri megtenni. Tehát azt mondani, hogy ha van az országban az érintett szakok esetében párhuzamos képzés hat helyen, akkor a rangsorban utolsó kettő-háromra nincs szükség, és akkor arra ki kell mondani, hogy ott nincs tovább. De eddig még nem jutott el senki.

– *Vagyis az elemzés része megtörténik, a konklúziót levonják, de a döntő lépést nem teszik meg.*

– Nyilván ez nehéz szituáció, hiszen negatív döntéseket senki nem szeret felvállalni.

Prof. dr. Lakatos Ferencsel, az NyME EMK dékánjával a beszélgetés folytatását, többek között az erdőmérnöki szak részletesebb elemzéséről is, a következő lapszámunkban olvashatják.

Nagy László

Kép: Erdészettudományi Közlemények

Erdészeti szakképző iskolák a VM fenntartásában

2013. augusztus 1-jén 42 agrár-szakképző iskola került a Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásába, így egy 59 iskolából álló agrár-szakképző iskolahálózat alakult meg. A tervezett VM fenntartásba kerülésről a májusi lapszámunkban már tájékoztatást adtam. Akkor még csak elvi megállapodás létezett, amely a nyár során, az előkészítő munka időszakában vált véglegessé, így a hagyományosan erdészeti szakképzést folytató iskoláink közül három intézmény került augusztus 1-jétől a Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásába. Ezek, most már az új alapító okirat szerinti nevükön: a Bedő Albert Erdészeti Szakképző Iskola és Kollégium Ásotthalom, a Kiss Ferenc Erdészeti Szakképző Iskola Szeged, valamint a Széchenyi Zsigmond Mezőgazdasági Szakképző Iskola Somogyzsifja-Szőcsénypuszta.

Az OKJ szerint 2013. szeptember 1-től az erdőszaktikus és a vadgazdálkodási technikus szakképesítések összevonásra kerültek. E tanév kezdetétől már új néven, erdészeti és vadgazdálkodási technikus néven lehet képzést indítani. Ez azt jelenti, hogy a korábban vadgaz-

dálkodási technikust képző intézmények is erdészeti és vadgazdálkodási technikusokat képeznek. Az átvett intézmények között több ilyen iskola is van.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény és a szakképzésről szóló törvények értelmében az agrárágazathoz tartozó szakképesítések esetében iskolarendszerű szakképzés kizárólag a vidékfejlesztési miniszter által alapított vagy fenntartott iskolákban folyhat.

2013. augusztus 1-jén a Vidékfejlesztési Minisztérium Darányi Ignác termében *dr. Simon Attila István* helyettes államtitkár, valamint *dr. Mezőszentgyörgyi Dávid*, a NAKVI főigazgatója találkozott az átvételre kerülő intézmények újonnan megbízott vezetőivel. Az intézményvezetők tájékoztatást kaptak a szakképzési rendszer változásairól, a fenntartó-váltás jogi hátteréről és a közeljövő feladatairól. A megbeszélés végén a helyettes államtitkár átadta az intézmények új alapító okiratait, valamint az intézményvezetők megbízásait.

Az átszervezés sok feladattal járt, hiszen az átvételre kerülő intézmények önállóan működő és gazdálkodó jog-

kört kaptak, ami egy új szervezeti struktúra kialakítását, az intézményi alapküldetéseket felülvizsgálatát, új szervezeti és működési szabályzat elkészítését és a gazdasági szabályzatok megalkotását tette szükségessé. Az átadás-átvétel óta eltelt két hónap. Természetesen, mint minden új rendszer kialakítása, ez is újabb és újabb feladatok elé állította az intézményeket, de a pozitív fenntartói hozzáállás segít bennünket a kezdeti nehézségek leküzdésében. Bizunk benne, hogy a következő tanévekben további kiemelkedő versenyeredményekkel, jól képzett erdőszaktikusokkal és erdészeti szakmunkásokkal segítjük a magyar erdők ügyét, hozunk létre új erdőket, ápoljuk és neveljük meglévő erdeinket, hiszen Bedő Albert gondolatai valamennyi erdőszaktikus számára az oktató-nevelő munka egyik alapelvét kell, hogy képezze. „Tiszteljük az erdőket, mert azok a mi jólétünk előmozdítói!”

Andrésiné dr. Ambrus Ildikó
igazgató, Bedő Albert Erdészeti Szakképző Iskola és Kollégium